

KARIN FOSUM

Nevesta iz Mumbaja

detektivski roman

Prevela sa norveškog
Tamara Popović

 Laguna

Naslov originala

Karin Fossum
ELSKEDE POONA
KRIMINALROMAN

Copyright © J. W. Cappelens Forlag a.s, 2000
Translation Copyright © 2010 za srpsko izdanje, LAGUNA

Hvala Finu Skorderudu

Pasji lavež cepa tišinu. Majka podiže pogled sa sudova i zuri kroz prozor. Pas se oglašava iz dubine grla. Crno, mišićavo telo se trese od radosti.

Sin se pojavljuje. Raskoračivši se, izlazi iz onog crvenog golfa i spušta jednu plavu torbu na zemlju. Baca pogled na prozor. Jedva nazire majčin obris. Odlazi do psa i skida mu lanac. Životinja se baca na njega. Valjaju se tako dok pesak pršti na sve strane. Pas reži, a sin mu od milja šapuće psovke. Povremeno uzvikne i tresne rotvajlera po njušci. Na kraju pas ostaje da leži. On polako ustaje. Otrisa prašinu i prljavštinu s pantalona. Ponovo gleda ka prozoru. Pas oklevajući ustaje i spuštene glave staje ispred njega. Na kraju dobija dozvolu da priđe i pokorno mu lizne ugao usana. On onda odlazi do kuće i ulazi u kuhinju.

– Gospode bože, kako izgledaš!

Majka gleda u njegovu plavu majicu kratkih rukava. Umrnjana je krvlju. Šake su mu krvave. Pas ga je izgrebao i po licu.

– Neverovatno – kaže ona i ljutito frkće. – Ostavi torbu. Praću kasnije.

On prekršta izgrebane ruke. Snažne su, kao i sve ostalo na njemu. Skoro sto kila, bez trunke sala. Od igre su mu se zagrejali mišići.

– Opusti se – zbrza on. – Srediću to sam.

Ona ne može da veruje u ono što čuje. Zar će sâm oprati svoj veš?

– Gde si bio? – pita ona zatim. – Ne treniraš valjda od šest do jedanaest?

Sin nešto zamumla okrenut leđima.

– Sa Ulom. Čuvali smo decu.

Ona gleda u ta široka pleća. Kosa mu je potpuno svetla i štrči na glavi kao četka. Poneki tanak pramen je vatrenocrven. On izgleda kao da gori. Nestaje na stepeništu koje vodi do podruma. Majka čuje kako stara mašina za veš počinje da radi. Prosipa vodu iz kofe sa sudovima i kroz prozor posmatra imanje. Pas leži s glavom na šapama. Poslednji zrak svetla nestaje. Sin se ponovo penje gore i kaže da ide da se tušira.

– Sad da se tuširaš? Pa dolaziš s treninga.

On ne odgovara. Kasnije ona čuje glas iz kupatila, prigušen u toj prostoriji obloženoj pločicama, kreštav od mladalačkog očaja. On peva. Vrata ormarića s lekovima lupaju. Verovatno traži flaster, blesan.

Majka se smeši. Sva ova žestina potpuno je na svom mestu. Ipak je on muškarac. Kasnije će se uvek sećati toga.

Poslednji trenutak kad je život bio dobar.

* * *

Počelo je putovanjem Gundera Jumana. Čak u Indiju se Gunder zaputio kako bi našao ženu. Kad bi se ljudi raspitivali, nije govorio da je to ono što želi. Jedva da je to i sebi priznao. Suština je u tome da se vidi malo sveta, objašnjavao bi radoznalim kolegama. Kakvo preterivanje! Pa on nikada nije mnogo toga

činio. Retko je izlazio, nikada nije dolazio na proslave Božića, nije ga zanimala kuća ni bašta ni automobil. Koliko se znalo, nikada nije imao ni ženu. Gundera nije bilo briga za tračeve. On je u stvari bio jedan ambiciozan čovek. Doduše spor, ali je stizao tamo kud bi krenuo bez ikakve buke. Vreme mu je išlo naruku. Kada je bio u pedeset i prvoj, uveče bi sedeo i listao jednu knjigu koju je dobio od mlađe sestre Marije. *Svi narodi sveta*. Pošto nikuda nije išao osim do posla i nazad, do jedne male i solidne firme koja je prodavala poljoprivredne mašine, ona je želela da on bar na slikama vidi šta sve ima na svetu. Gunder je listao i čitao. Indija ga je najviše opčinila. One lepe žene sa crvenim tačkama na čelu. One iscrtane oči, oni vragolasti osmesi. Jedna od njih zurila je u njega iz knjige. I on bi se odmah izgubio u slatkim snovima. Niko nije umeo da sanja kao Gunder. Zatvorio bi oči i otplovio daleko. Žena je bila laka kao pero u onoj crvenoj haljini. Oči su joj bile tako duboke i tamne, kao crno staklo. Kosa joj je bila skrivena ispod šala sa zlatnim porubom. Mesecima je zurio u tu sliku. Bilo mu je jasno da želi ženu iz Indije. Ne zato što je hteo poslušnu i poštovanu suprugu, već zato što je želeo ženu koju može da nosi na rukama. Norvežanke nisu htele da ih neko nosi. On ih u stvari nikada nije razumeo, nije razumeo šta one zapravo žele. Jer, po njegovom mišljenju, on je bio čovek na svom mestu. Imao je imanje i kola i posao, i kuhinja mu je bila dobro opremljena. Imao je podno grejanje u kupatilu, i televizor i video. Mašinu za veš i mašinu za sušenje veša, mašinu za pranje sudova i mikrotalasnu pećnicu, dobru volju i pare u novčaniku. Gunder je shvatao da postoje i drugi, apstraktniji činioci koji su odlučivali o tome da li će čovek uspeti u ljubavi, on naime nije bio glup. Ali to nije mnogo pomagalo kad je reč bila o stvarima koje se ne mogu naučiti ili kupiti. Tvoje vreme tek dolazi, stalno mu je govorila majka dok je ležala i polako umirala u velikom

bolničkom krevetu. Otac je već bio mrtav. Gunder je odrastao sa te dve žene, s majkom i sestrom Marijom. Kad je majci bilo sedamdeset, dobila je tumor na mozgu, pa u dugim periodima nije bila pri sebi. On je tada strpljivo čekao da se povрати i bude ponovo ona koju je poznavao i voleo. Tvoje vreme tek dolazi. Ti si jedan dobar dečko, Gundere. Jednog lepog dana neka će žena doći u tvoj život.

Ali on nije video da iko dolazi. Zato je rezervisao putovanje za Indiju. Znao je da je to siromašna zemlja. Možda će tamo naći neku ženu koja neće moći da odbije ponudu da ga prati čak do Norveške, do ove lepe kuće koju poseduje. Njena porodica će moći da je poseti o njegovom trošku, ako to želi. Nije hteo nikoga da razdvaja. I ako bi bila poklonik tamo neke komplikovane religije, on je naravno ne bi sprečavao da je se pridržava. Retko ko je bio strpljiv kao on. Kad bi samo našao neku ženu!

Postojala su i druga rešenja. Ali nije se usuđivao da sedne u autobus do Poljske, zajedno s drugim nepoznatim muškarcima. A nije hteo ni da se ukrca na avion za Tajland. Bilo je toliko glasina o svemu što se tamo dešava. Hteo je da nađe ženu potpuno sam. Sve treba da zavisi od njega. Pomisao da sedi i lista katalog sa fotografijama i opisima raznih žena, ili da zuri u neki TV ekran na kojem se one redom nude, za Gundera je bila potpuno nezamisliva. Nikada ne bi uspeo da odabere.

Svetlost lampe za čitanje grejala mu je celavu glavu. U jednom atlasu sveta pronašao je Indiju i njene najveće gradove. Madras, Bombaj, Nju Delhi. Najviše je želeo da ode u neki grad pored mora. Mnogi Indijci govore engleski, i to ga je umirivalo. Neki su čak i hrišćani, čitao je Gunder u *Svim narodima sveta*. Za njega bi bio vrhunac sreće kada bi našao ženu koja je hrišćanka, i uz to govori engleski. Da li joj je dvadeset ili pedeset, nije toliko bitno. Nije računao da će imati decu, nije

imao velike zahteve, ali ako bi ona imala jedno, primio bi i taj dodatak. Moguće je i da bi morao da plati. Običaji u drugim zemljama su brojni i drugačiji od ovih ovde, a ako bi koštalo, on bi odrešio kesu. Nasleđe od majke bilo je pozamašno. Prvo je morao da nađe neku turističku agenciju. Mogao je da bira između četiri. Tu je ova u tržnom centru koja se sastojala od jednog šaltera gde čovek stoji i lista kataloge. Ali Gunder je hteo da sedi. Ovo je bila bitna odluka, ne nešto što može da se uradi stojeći, u žurbi. Morao je do grada, tamo postoje još tri. Listao je telefonski imenik. Kasnije će se sećati kako je Marija nekom prilikom unutra ostavila jednu turističku brošuru, da bi ga namamila. Da, ta Marija, mislio je, i listao do stranice sa sadržajem, do slova I. Ios. Ibica. Irska. Zar nemaju turistička putovanja do Indije? Našao je Bali među indonežanskim ostrvima, ali tu misao odbaci. Indija ili ništa. A onda je morao da zove aerodrom i rezerviše. Uvek bi se on snašao, uvek je uspevao, i u velikom gradu ljudi su navikli na putnike. Ali sad je bilo večer i prekasno za telefoniranje. Umesto toga on ponovo otvori *Sve narode sveta*. Dugo je sedeo i zurio u onu indijsku lepoticu. Kako samo jedna žena može biti tako čudesno lepa, tako zlatna i glatka, tako zadivljujuće nežna! Krhkom rukom držala je šal ispod brade. Imala je narukvice. Šarenica oka joj je bila skoro potpuno crna i prodorno sjajna, možda od sunca, i zurila je pravo u Gundera. U njegove čežnjive oči. Bile su velike i plave, i sad ih je zatvorio. Pratila ga je i u snu. Zaspao je na stolici i otplovio daleko s tom zlatnom lepoticom. Bila je laka kao pero. Ona crvena haljina meko joj je lepršala ka licu.

* * *

Hteo je da zove s posla za vreme pauze za ručak. Da uđe u onu praznu kancelariju koju su retko koristili. Pretvorena je u

magacin. Duž zidova su naslagane kutije sa fasciklama i papi-
rima. Jedan šareni plakat na zidu prikazivao je preplanulog
muškarca na njivi kako sedi na traktoru. Oranica je bila tako
velika da je nestajala kao more na magličastom plavom horizon-
tu. „Bez seljaka, Norveška će stati“, pisalo je na plakatu. Gunder
okrenu broj. Ako putujete u inostranstvo, ukucajte dva, odvrati
glas sa trake. Ukucao je dva i čekao. Onda se začuo drugi glas.
Vi ste sada devetnaesti po redu. Molimo sačekajte. Poruka je
stalno ponavljana. On je žvrljao po bloku koji je stajao pored.
Pokušavao je da nacrtá indijskog zmaja. Kroz prozor ugleda
jedan automobil kako se približava. Vi ste sada šesnaesti, deseti,
osmi. Osećao je da juri ka nečemu odlučujućem. Srce mu je brže
lupalo i sve je jače žvrljao po onom neuspelom zčaju. Onda
je primetio zemljoradnika Svarstada kako izlazi iz svog crnog
forda. On je bio stalna mušterija i uvek je tražio Gundera, i osim
toga mrzeo je da čeka. Gunderu se već žurilo. Sad je kroz slu-
šalicu pristizala muzika i jedan glas objavi da će uskoro dobiti
slobodnog operatera. Baš tada u sobu upade Bjernson. Jedan
od mladih prodavaca.

– Svarstad – rekao je – pita za tebe. Zašto sediš ovde? – dodao
je. Sumnjičavo.

– Dolazim uskoro. Zagovaraj ga do tada. Vreme je baš lepo.
Usredsredio se na slušalicu. Začuo se jedan ženski glas.

– On će mi samo okrenuti dupe i prdnuti mi u lice – reče
Bjernson. Gunder mu pokaza rukom da ide. Bjernson je na kra-
ju je shvatio poruku i nestao. Kroz prozor se videlo Svarstadovo
nezadovoljno lice. Onaj mali razmak između kazaljki na satu
pokazivao je da uopšte nema sve vreme ovog sveta, i nije mu
se dopadalo što mu odmah nisu ispunili želje.

– Dakle, radi se o tome – rekao je Gunder – da putujem u
Bombaj. U Indiji. Za četrnaest dana.

– Hoćete li poći sa *Gardermuena*?¹ – upita glas.

– Da. Putujem u petak za četrnaest dana.

Čuo je kako joj prsti klize po tastaturi i čudio se kako to
brzo ide.

– Onda putujete avionom do Frankfurta u deset i petna-
est – rekla je.

– Iz Frankfurta avion ide dalje u trinaest i deset. Sleće u nula
nula i četrdeset po lokalnom vremenu.

– Lokalnom vremenu? – iznenadi se Gunder. Zapisivao je
kao lud.

– Vremenska razlika je tri sata i trideset minuta – objasnila je.

– A, tako. Onda ću rezervisati kartu. Koliko košta?

– Povratna?

Malo je oklevao. Šta ako ih bude dvoje kad se bude vraćao
kući? To je bilo ono čemu se i nadao, o čemu je sanjao i što je
želeo.

– Mogu li kasnije da promenim rezervaciju?

– To je izvodljivo.

– Onda uzimam povratnu.

– To košta šest hiljada i devetsto kruna. Želite li da podignete
kartu na aerodromu ili da vam je pošaljemo poštom?

– Poštom – rekao je brzo. I dao ime i adresu. Slepa ulica 2.

– Još jedna stvar – odjednom je rekla žena. – Više se ne zove
Bombaj.

– Ne? – iznenadio se Gunder.

– Grad se zove Mumbaj. Od 1995.

– Zapamtiću to – ozbiljno će Gunder.

– SAS vam želi srećan put.

Spustio je slušalicu. Svarstad grunu na vrata kancelarije i
ošinu ga pogledom. Tražio je vršalicu, i očigledno je odlučio

¹ Aerodrom u Oslu. (Prim. prev.)

da kinji Gundera koliko god može. Ta nabavka ga je mučila kao đavo. Držao se očevog imanja tako čvrsto da su mu prsti poplaveli, i niko nije smeo da mu spomene novu mašinu.

S njim je bilo nemoguće sarađivati.

– Svarstade – obrati mu se Gunder i skoči. Zajapurio se zbog svega što se upravo dogodilo. – Hajde da počnemo.

U periodu koji je usledio Gunder je bio loše volje. Neusredsređen i mučen nesanicom. Teško je bilo smiriti se noću. Ležao je i mislio na to dugo putovanje i na ženu koju će možda upoznati. U tih dvanaest miliona ljudi u Bombaju, u tih dvanaest miliona u Mumbaju, ispravio se, morao je postojati neko za njega. Ona se tamo negde šeta i ništa ne sluti. Hteo je da joj kupi poklon. Nešto iz Norveške što ona nikad nije videla. Srebrni broš, možda, za onu crvenu haljinu. Ili plavu ili zelenu haljinu. Ali, bez obzira, srebrni broš. Sutra će se odvesti do grada i naći neki. Ne velik i upadljiv, nego nešto malo i fino. Da pridržava šal, ako ga nosi. Ali možda ipak nosi pantalone i džemper, šta on zna? Maštao je kao lud, i stalno je bio potpuno budan. Ima li crvenu tačku na čelu? U mislima je stavljao prst na tu tačku, i u mislima je ona uzvraćala stidljivim osmehom. *Very nice*² – prošapta Gunder u tami. Morao je malo da vežba engleski. *Thank you very much. See you later.*³ Pa, znao je ponešto.

Svarstad se takoreći odlučio. To je morao biti jedan dominator od *Klasa*, jedan 58-S model. Gunder se složio.

– Samo najbolje – smešio se, ispunjen onom indijskom tajnom. – Šestocilindrični Perkinsov motor od sto konjskih snaga.

² Engl.: Vrlo lepo. (Prim. prev.)

³ Engl.: Mnogo vam hvala. Vidimo se kasnije. (Prim. prev.)

Trostepeni mehanički menjač sa hidrauličnim pogonom. Osočina sa sečivom od tri metra i šezdeset.

– A cena? – upitao je Svarstad sumorno, iako je dobro znao da to čudo košta petsto sedamdeset hiljada kruna. Gunder je prekrstio ruke. – Treba ti i nova balirka. Uloži bar jednom pare kako treba pa nabavi i jednog kvadranta. Nemaš dovoljno prostora za skladištenje.

– Hoću oble stogove – rekao je Svarstad. – Ne mogu da radim sa četvrtastim balama.

– To je samo navika – samouvereno će Gunder. – Ako imaš pravu opremu, nećeš morati da unajmiš radnike. I ovi Poljaci koštaju, zar ne? S novim dominatorom i novom balirkom obavićeš posao. Onda ćeš dobiti i odličnu cenu. To je ono što ti treba.

Svarstad je žvakao neku slamčicu. Imao je duboku boru na grubom čelu, i neki bol u duboko usađenim očima koji je polako ustupao mesto jednom blistavom snu. Ne bi svaki prodavac mogao da nagovori čoveka koji je jedva hteo da dà pare za vršalicu da uzme još jednu mašinu. Ali Gunder bi zapeo, i obično bi uspeo.

– Čisto ulaganje u budućnost – rekao je. – Još uvek si mlad. Zašto da se zadovoljiš nečim što nije najbolje? Pa ti gubiš zdravlje na poslu. Nek ti kvadrant pravi četvrtaste bale, njih je lako složiti i zauzimaju manje prostora. Niko drugi u ovom okrugu nije se odvažio na tako nešto. Ubrzo će svi doći i buljiti.

Ova rečenica bila je pun pogodak. Svarstadu se dopadala ova zamisao, mala grupa radoznalih komšija koja gazi preko dvorišta. Ali morao je da telefonira. Gunder mu prepusti praznu kancelariju. On ode da pripremi ugovor, prodaja je bila gotovo sređena. Nije se moglo bolje uklopiti. Jedna velika prodaja pre dugog putovanja. Sesti u avion mirne savesti.